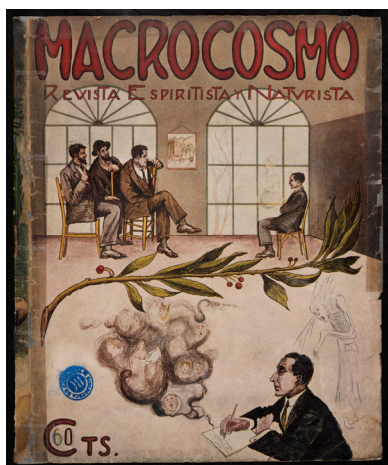

3 i 4. Espiritisme, ciència i societat

Charles Richet, premi Nobel de Medicina de 1913, defineix un nou concepte l'any 1905: la Metapsíquica. L'actual Parapsicologia pretenia explicar fenòmens com la telepatia, la telecinesi, la levitació o la mediumnitat. L'any 1925, Richet impartí una conferència sobre el tema a l'Ateneu Barcelonès on va descriure una sessió espiritista des d'una òptica científica. Entre els assistents s'hi trobaven August Pi i Sunyer, Jaume Ferran i Clua, i escèptics com l'astrònom Josep Comas Solà, autor d'un llibre crític sobre la mediumnitat. D'aquest estudi, s'havien fet ressò títols com *La Voz de la verdad* o *Nueva Era*.

Molt a prop de la Biblioteca de Catalunya, aleshores Hospital de la Santa Creu, funcionà durant deu anys la Clínica Hidromagnètica. Al mateix local on es publicava la *Revista de estudios psicológicos*. Un dels metges d'aquesta clínica gratuïta, que aplicava la hipnosi i el magnetisme com a tècniques curatives, va ser Víctor Melcior, que sostenia la teoria que els mèdiums eren persones amb problemes psicològics. Quintín López Gómez, editor de *Lumen*, va escriure un tractat sobre ciència magnètica.

Josep Maria Serra de Martínez escrivia a la revista *Catalunya social*, en el seu darrer article d'una sèrie anomenada "Campanya contra l'espiritisme", que era "la religió de tots els predisposats a la follia i la secta que produeix més candidats al manicomi". I és que no hi van faltar les veus contràries i la seva caricaturització. Fins i tot la difusió com a espectacle: des de sessions espiritistes que s'anunciaven als diaris a sarsueles, o obres de teatre com l'escripta per Miguel Gimeno Eito.

5. Després d'uns anys foscos

Pocs anys abans de la mort del dictador, el 1972, un grup de periodistes i membres de l'Agrupació Astronòmica Aster es van proposar editar una revista que tractés de temes esotèrics, progressisme, parapsicologia, etc. I van fundar *KARMA-7*, revista que malgrat les dificultats inicials, tan econòmiques com de censura, va aconseguir un públic fidel durant més de vint anys. No va ser fins deu anys més tard que va aparèixer una revista de doctrina espiritista, *Luz que guía*, publicada pel Centre Espírita La Voz del Alma, que es va convertir en *Espiritismo: ciencia, filosofía y moral*.

Ja dins de la normalitat democràtica trobem la revista de quiosc *Más allá*, publicada primer a Madrid i després a Barcelona, i les revistes més doctrinals i de comunicació de l'activitat de les associacions espiritistes que evolucionaran conforme a les inquietuds socials. La Fraternidad Espírita Cristiana inspirarà el Centre Espírita Amalia Domingo Soler (1994), que publica *Visión espírita*. El Centre Barcelonès de Cultura Espírita es mantindrà fins a l'actualitat, igual que la seva revista *Flama espírita*, actualment també a Internet.

6. Una mica de bibliografia

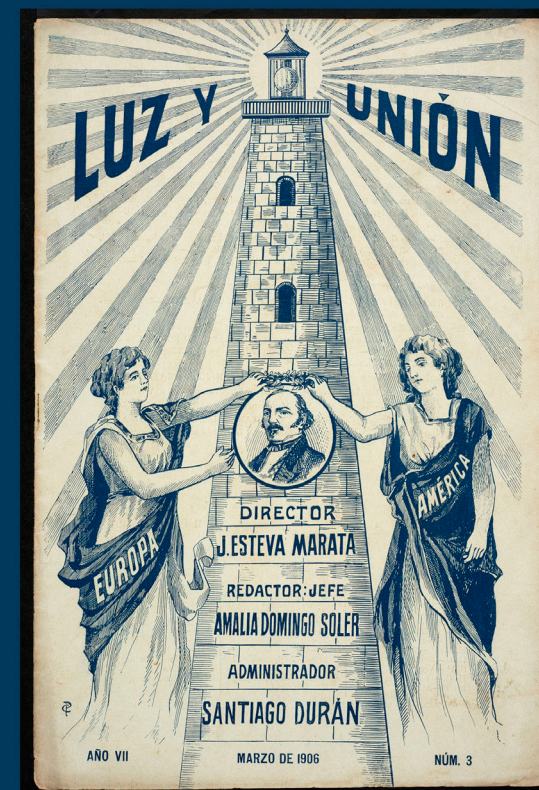
L'espiritisme es va estendre per tot Europa i, a diferència de Catalunya, va tenir ressò entre les classes acomodades. No per sabut deixa de ser curiós que Sir Arthur Conan Doyle, creador de Sherlock Holmes, fos un seguidor d'aquesta doctrina que, a través dels anys, segueix suscitant curiositat suficient per possibilitar la reedició d'obres d'escriptors espiritistes com Amalia Domingo Soler. I també prou interès per a analitzar històricament la societat del moment àlgid de l'espiritisme a Catalunya, com és la relació amb l'anarquisme, el lliure pensament i el feminisme.

www.bnc.cat

REVISTES D'ESPIRITISME

Del 16 d'octubre al 14 de novembre de 2020

Biblioteca de Catalunya

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

Horari de visita

De dilluns a divendres, de 10 a 14 i de 15 a 19 h
Dissabtes 17 d'octubre i 7 de novembre, de 10 a 14 h

Biblioteca de Catalunya

Carrer de l'Hospital 56 - 08001 Barcelona-
Tel. 93 270 23 00 - A/e: bustia@bnc.cat

REVISTES D'ESPIRITISME

La tardor és el moment en què la natura s'aquieta i és més fàcil pensar en l'esperit. La nostra cultura dedica un dia als difunts i, segons els països, es mantenen unes o altres tradicions que simbolitzen el respecte per la mort i els que ja no hi són.

Ens ha semblat oportú mostrar en aquesta època de l'any les revistes, poques, que conserva la Biblioteca de Catalunya relacionades amb l'espiritisme, el qual va tenir una forta acceptació dins de la societat catalana a finals del segle XIX i principis del XX. A la Biblioteca es pot trobar bibliografia sobre la matèria espiritista gràcies al Fons Sarró, donatius com el de Ramon Puig Porcar i la recepció del Dipòsit Legal.

El 2020 es compleixen 201 anys del naixement d'un personatge clau en l'espiritisme a la nostra terra: José María Fernández Colavida. Va néixer a Tortosa el 19 de març de 1819 i va *desencarnar* l'1 de desembre de 1889. Va combatre en les files carlistes, s'exilià a França i quan tornà es dedicà per complet a promoure la doctrina espiritista, que compartia amb la seva dona i coneguda mèdium, Ana Campos. El domini de la llengua francesa li permeté traduir les obres d'Allan Kardec (recopilador i codificador de la doctrina espiritista), i fundar la *Revista espiritista* (1869-1875), versió en castellà de la *Revue spirite* (1858), de la qual Kardec va ser l'editor fins a 1869.

Una gran seguidora de Fernández Colavida va ser Amalia Domingo Soler. Escriptora i referent de l'espiritisme a Espanya, va néixer a Sevilla i va viure a Barcelona gran part de la seva vida, on fundà l'emblemàtica revista *La Luz del Porvenir* (1879-1900).

El 1900 aparegué la revista *Luz y unión* resultat de la fusió de *La Luz del Porvenir* i *Unión espiritista*; que a la vegada absorbí la *Revista de estudios psicológicos*, continuadora de la *Revista espiritista*. El 1913 *La Luz del Porvenir* inicià una segona etapa i es publicà fins al 1936.

L'espiritisme, que creu en la pau i la reconciliació entre els éssers humans, es va integrar a Catalunya als moviments que lluitaven contra l'ordre establert, entre ells l'anarquisme, el feminisme, el naturisme i l'escola lliure. Va arribar a ser reconegut per les autoritats republicanes al 5è Congrés Internacional Espiritista, celebrat a Barcelona el 1934, amb la col·laboració de l'Ajuntament i la Generalitat.

Les dictadures de Primo de Rivera, i posteriorment de Franco, van prohibir les manifestacions públiques de qualsevol creença distinta als ensenyaments de l'Església Catòlica. Molts fons bibliogràfics d'aquesta doctrina van quedar malauradament amagats o destruïts. Amb el retorn de la democràcia, reaparegueren les associacions i les publicacions espiritistes, aparentment amb menor influència que les de principis del segle XX.

Els temps actuals propicien l'individualisme materialista però, a la vegada, la cerca de respostes esdevé vital. L'espiritisme avui és visible a Internet amb multitud de pàgines i blocs, que mantenen viva la flama de l'esperança en la comunicació amb el més enllà.

Pepa Bagaria i Maria del Tura Molas
BC. Hemeroteca

1. Una nova "doctrina" arriba a Catalunya

Allan Kardec, nascut el 1804 amb el nom d'Hippolyte Léon Denizard Rivail, fou un pedagog i filòsof francès que definí l'espiritisme com a la ciència que tracta de la natura, origen i destí dels esperits i de les seves relacions amb el món corporal. Recopilà i codificà la nova doctrina i escollí com a símbol la soca de la vinya. El cep representa el cos, el licor, l'esperit, i el gra, l'ànima que els uneix.

L'octubre de 1861 a Barcelona, a l'acte de fe promogut per l'arquebisbe Antoni Palau i Termes, es cremaren una sèrie de publicacions de Kardec i altres espiritistes que José Maria Fernández Colavida, conegut com el Kardec espanyol, havia encarregat a un llibreter francès exiliat a la ciutat. Malgrat els impediments, no solament va traduir i editar les obres de Kardec, sinó que va crear la Sociedad Barcelonesa Propagadora del Espiritismo (1864) i fundà, tot coincidint amb la mort d'Allan Kardec el 1869, la *Revista espiritista*. El 1876, la publicació va canviar el títol a *Revista de*

estudios psicológicos i la direcció passà a mans del vescomte Antonio Torres-Solanot, president i promotor del 1er Congrés Internacional d'Espiritisme celebrat el 1888 dins el marc de l'Exposició Universal.

2. Amàlia i la llum

Entre els seguidors de la nova doctrina "kardeciana" destacà especialment un nom femení: Amàlia Domingo Soler (Sevilla 1835-Barcelona 1909), escriptora, editora i mèdium. Mentre vivia a Madrid i després de tenir diverses visions de la seva mare morta, s'interessà per l'espiritisme i les diverses revistes que es publicaven sobre el tema. Un cop ja instal·lada al barri de Gràcia de Barcelona, el 1879, se li aparegué el seu guia espiritual, El Padre Germán, els missatges del qual recollí en un llibre. El mateix any fundà i dirigí *La Luz del porvenir*, capçalera de referència, no només per als espiritistes, sinó també pel seu contingut a favor del laïcisme, del racionalisme científic i especialment de la igualtat de drets i educació per a les dones. Amb Teresa Claramunt i Àngels López de Ayala, impulsà la Sociedad Autónoma de Mujeres, la primera organització feminista a Catalunya.

El 1913 el Centro Barcelonés de Estudios Psicológicos editava *X...:boletín mensual de propaganda espiritista*. També el 1913, i paral·lelament a la publicació valenciana amb el mateix títol, reaparegué a Barcelona *La Luz del porvenir*. Des de 1928 seria l'òrgan de la Federación Espiritista Española que havia publicat el seu propi butlletí entre el 1923 i el 1927, gairebé coetani amb *Hacia la igualdad y el amor*, publicat pel Centro Caridad y Libertad a partir del 1921.

L'octubre de 1936 la llum de *La Luz del porvenir*, s'apagà definitivament.